

Yubileyrlə zəngin ay

2007-ci ilin ərzində qalan ayları kimi aprel də yubileyrlə zəngindir. Ötən sayımızda Səid Rüstəmov, Əfzasiyab Bədəlbəyli, Afaq Məlikova, Leyla Vəkilova və başqa mədəniyyət və incəsənət xadimlərindən bəhs etdiyimizdən bu dəfə digər kəşiflərimizdən söhbət açacağıq. Məlumat üçün bildirik ki, aprel ayında ədəbiyyatşünas alim Məmmədhusəyn Təhməsinin və xalq artisti Fatma Qədrinin 100, Şövkət Məmmədovanın 110, Məhluqə Sadıqova və Nəsimə Zeynalovanın 90, əməkdar artist Qorxmaz Sücəddinovun 75 illiyi tamam olur. Bu münsibətlə respublikanın bütün mədəniyyət müəssisələrində müxtəlif tədbirlər planlaşdırılıb.

Şövkət Məmmədova - 110

Görkəmli müğənni, pedaqoq, musiqi xadimi, ilk professional qadın müğənnisi SSRİ xalq artisti Şövkət Həsən qızı Məmmədova 1897-ci il aprelin 18-də Tiflisdə anadan olmuşdur. Uşahlıqdan musiqi və teatra maraq göstərmiş, 6 yaşından musiqi ilə məşğul olmuşdur. Tiflis musiqi məktəbini bitirdikdən sonra təhsilini davam etdirmək üçün 1911-ci ildə Milana getmiş, burada məşhur müğənni D.Ambroziodan dərslər almışdır. İkinci dəfə o, Milanda 1927-1929-cu illərdə olmuşdur.

1917-1921-ci illərdə Kiyev konservatoriyasında A.Şperlinin sinfində oxumuş, burada P.Qliyerlə birgə verdikləri konsertlərdə Azərbaycan musiqisini təbliğ etmişdir.

Ş.Məmmədovanın təşəbbüsü ilə 1923-cü ildə Bakı Teatr texnikumu açılmış, 1923-1925-ci illərdə texnikumun direktoru olmuşdur. Həmin dövrdə o, həmçinin not nəşriyyatı təsis etmişdir.

Ş.Məmmədova Azərbaycan Opera və Balet Teatrının səhnəsində ilk dəfə 1921-ci ildə Violetta (C.Verdi - «Traviatta») partiyasında çıxış etmiş, 1948-ci ilədək teatrın solisti olmuşdur.

Güclü musiqi duyumu və yüksək vokal mədəniyyətinə, yüngül, məlahətli, axıcı səsə malik olan Şövkət Məmmədova professional ifası və aktiv rol maharəti ilə fərqlənmişdir. O, Azərbaycan opera səhnəsində rus və dünya vokal sənətinin ən yaxşı nümunələrini milli musiqi xüsusiyyətləri ilə əlaqələndirmişdir.

Əsas partiyaları: Rozina (C.Rossini - «Sevilya bərbəri»), Cilda (C.Verdi - «Riqoletta»), Olimpiya (J.Offenbax - «Hofmanın nağılları»), Antonida (M.Qlinka - «Alvan Susanin»), Şahsonəm (P.Qliyer - «Şahsonəm»), Nərgiz və Gülzar (M.Maqomayev - «Nərgiz» və «Şah İsmayıl»), Gülcəhro (Ü.Hacıbəyov - «Arsın mal alan») və s.

Azərbaycan Teatr Cəmiyyətinin ilk sədri olmuşdur. Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında 35 ildən artıq pedaqoji fəaliyyət göstərmişdir. M.Maqomayev, F.Əhmədova və b. yetişməsində müstəsna rolu olmuşdur.

1981-ci il iyunun 8-də Bakıda vəfat etmişdir.

Məmmədhusəyn Təhməsin - 100

Tanınmış ədəbiyyatşünas, dramaturq və tərcüməçi Məmmədhusəyn Abbasqulu oğlu Təhməsin 1907-ci il aprelin 12-də İrəvan quberniyasının Naxçıvan şəhərində anadan olmuşdur. İbtidai təhsilini Naxçıvanda almış, 1927-ci ildə Bakı pedaqoji texnikumunu bitirmişdir. Dörd il Naxçıvan şəhər orta məktəblərində müəllim işləmiş, sonra ADPU-da təhsilini davam etdirmiş, 1933-cü ildə dil-ədəbiyyat fakültəsini bitirmişdir. Kürdəmir, Əli Bayramlı, Göyçay şəhər məarif şöbələrində,

Bakı neft texnikumunda, BDU-nun filologiya fakültəsində müəllim, MEA-nın Dil və Ədəbiyyat İnstitutunda xalq yaradıcılığı şöbəsinin elmi əməkdaşı və şöbə müdiri işləmişdir.

Ədəbi yaradıcılığa 1934-cü ildə başlamışdır. «Qaçaq Nəbi», «Bir qalının sirri», «Onu bağışlamaq olarmı?» ssenarilərinin müəllifidir. «Bahar», «Aslan yatağı», «Çiçəklənən arzular», «Hind nağılı», «Rübailər aləmində» və s. pyes-nağılları respublikanın teatr səhnələrində müvəffəqiyyətli tamaşaya qoyulmuşdur.

«Azərbaycan xalq dastanları (orta əsrlər)» mövzusunda doktorluq dissertasiyasını müdafiə etmişdir. «Koroğlu», «Molla Nəsrəddinin lotifləri», «Aşıq Ələsgər», «Kitabi-Dədə Qorqud», «Azərbaycan dastanları» və digər xalq incələrinin toplanması, tərtib edilməsi və nəşr olunmasında fəal çalışmışdır.

1982-ci il oktyabrın 5-də vəfat etmişdir.

Fatma Qədri - 100

Respublikanın xalq artisti Fatma Qədri qızı Qədri 1907-ci il aprelin 14-də Odessada anadan olmuşdur. Bakı teatr texnikumunu və ADPU-nu bitirmişdir.

Səhnə fəaliyyətinə 1927-ci ildə Bakı Türk İşçi Teatrında başlamış, burada Esmeralda (V.Hüqo - «Paris Notrdamı kilsəsi»), Gülbahar (C.Məmmədquluzadə - «Anamın kitabı»), Gülüş (C.Cabbarlı - «Sevil») kimi müvəffəqiyyətlə səhnə obrazları yaratmışdır.

F.Qədri 1932-1935-ci illərdə Bakı Rus Dram Teatrında, 1935-ci ildən Azərbaycan Dövlət Dram Teatrında çıxış etmişdir.

Onun yaratdığı səhnə obrazları Azərbaycan teatr sənəti tarixində əhəmiyyətli yer tutur. Təbiiilik, həyatilik, emosionallıq F.Qədrinin yaradıcılığının başlıca xüsusiyyətləri olmuşdur.

Əsas rolları: Xuraman (S.Vurğun - «Vaqif»), Cülyetta və Emiliya (V.Şekspir - «Romeo və Cülyetta») və «Otello»), Lui-

za (F.Şiller - «Məkr və məhəbbət»), Polina (O.Balzak - «Ögey anam»), Larisa və Katerina (A.Ostrovski - «Cəhizsiz qız»), «Tufan»), Gültəkin (C.Cabbarlı - «Ay-dın»), Məhəbbət (M.İbrahimov - «Məhəbbət») və s.

1933-cü ildən pedaqoji fəaliyyət göstərmiş, Azərbaycanda aktyor və rejissor kadrlarının yetişməsində xidməti olmuşdur.

1968-ci il fevralın 29-da Bakıda vəfat etmişdir.

Məhluqə Sadıqova - 90

Xalq artisti Məhluqə Ələsgər qızı Sadıqova 1917-ci il aprelin 28-də Şuşada anadan olmuşdur.

Bir aktrisa kimi ilk addımını 1936-cı ildə Azərbaycan Dövlət Dram Teatrında atmışdır. Burada o bir-birindən maraqlı

rollar oynamışdır. Onlar arasında Sona, Gülüş, Yaxşı (C.Cabbarlı - «1905-ci ildən», «Sevil», «Almaz»), Tərlan (M.İbrahimov - «Həyat»), İntizar (R.Rza - «Və-fə»), Zəhra (H.Cavid - «Şeyx Sənan»), Sonya (A.Çexov - «Vanya dayı»),

Krupskaya (A.Karler və T.Zlotqorova - «Tufanlı il»), Mariya İliniçna (N.Pogodin - «Zamanın hökümü»), Məryəm və Mariya (S.Vurğun - «Fərhad və Şirin», «İnsan») və b. Məhluqə Sadıqova həm də bədii qiraət ustası kimi tanınmışdır.

May ayının təqvimi

9 - Qələbə günü

15 - Əməkdar rəssam Bəyim Hacıyevanın 80 illiyi

22 - Xalq artisti Həqiqət Rzaevanın 100 illiyi

28 - Xalq artisti Fıraqiz Əlizadənin

60 illiyi

28 - Respublika günü

E.HƏSƏNQIZI

Solmaz xatirələr

Dövrünün ən çox oxunan yazıçısıydı. Nə qədər böyük tirajla çap olunsa da kitablarına tamamı qalardıq. Bircə anda satılıb qurtarırdı. Tələbatın yüksək olduğunu görən satıcılar bundan sui-istifadə edər, kitabları gizlədər, qiymətindən 5-6 qat baha satmayınca üzə çıxarmazdılar. Buna baxmayaraq Salam Qədizadənin kitablarını əldə edən hər kəs özünü xoşbəxtlər xoşbəxti sanardı...

Aztıq o vaxtdan neçə il keçib. İndi S. Qədizadə həyatda yoxdur. Amma onunla bağlı xatirələr hələ də heç bizimizi tərk etməyib...

(Bu haqda daha geniş - növbəti sayımızda)

